

Pasmunt

PASMUNT

Joris Peeters

2019

Beefcake Publishing

KOI

De slag op het hoofd noch de val op het fonteintje werd Stan fataal. Als je bewusteloos ligt, met je neus en mond vijf centimeter diep in het water, dan verdrink je.

Morgen koppen de kranten: ‘Man sterft bij onderhoud tuinvijver’.

Geen vermelding dat Lore met de teddybeer in de hand plots op de drempel van Stans huis stond.

Geen getuige die beschrijft dat de dader haar het onlangs witgeschilderde jarendertighuis binnendroeg en nog geen drie minuten later smalend aan Stans voeten stond naast de vijver.

Geen buurman of buurvrouw die hem hoorde vloeken omdat hij schrok van de koi die met zijn staart in het water sloeg.

VENTOUX

Volgens de fietscomputer rijd ik driehonderdvijftig per uur. Stan en onze vader zouden met de ogen draaien als ik zeg dat het best mogelijk is met de wind in de rug, op een jaagpad. Mijn broer zou me in mijn zij porren, waarop ik zou toegeven dat het apparaat haperde. Een por is eens iets anders dan een klopp op de kin.

Tussen de aangemeerde boten glinstert de zon op het kanaal. Voor dit weekend voorspelt de weerman eveneens helder weer. Gelukkig wat frisser dan de bijna dertig graden van de afgelopen dagen. Voor een terrasje zijn zulke temperaturen ideaal, maar ze zouden onze plannen verpesten. Morgen rond deze tijd arriveren onze vader, Stan en ik met de auto in Bédoin. Dan even de benen losgooien voor een rit van honderd kilometer. En zondag beklimmen we de Mont Ventoux. 's Avonds vieren we onze prestatie met rode wijn, stokbrood en streekkazen.

Vier jaar geleden was het uitgesloten dat onze vader, mijn broer en ik samen iets zouden ondernemen. Het was Claire die voorstelde er eens met ons drieën op uit te trekken. Omdat de fietstocht vooral het ding van onze vader en mij is, suggereerde ze om Stan op de terugweg te verrassen met een bezoek aan het sterrenobservatorium in Saint-Véran. De omweg zou ons vier uur plus een extra overnachting kosten. Daarom besprak ik het eerst met onze vader. Hij drukte met zijn middenvinger op de neusbrug

van zijn montuur. Hij zal de heenrit en het verblijf in Bédoin evalueren en ter plekke beslissen of we nog een extra dag boeken.

Ik vlieg over het asfalt als een gangmaker voor een bromfietser. Conditioneel zit ik aan mijn piek. Mijn ademhaling is zo regelmatig dat ik moeiteloos een gesprek kan voeren.

Onze vader, fit als een olympisch atleet, bezocht nog nooit een dokter. Een overbelaste spier genees je volgens hem door twintig kilometer extra te wandelen of honderd kilometer te fietsen. Met apps en meetapparatuur rond zijn borst en pols monitort hij zijn hartslag. Afrikaanse ziekenhuizen kunnen met het budget dat hij spendeert aan zijn gezondheid een operatiekamer inrichten.

Hoewel Stan op het eerste gezicht gezond lijkt, verplichtte ik hem vanwege zijn voorgeschiedenis om zijn huisarts te raadplegen. Om zich voor te bereiden op onze tocht, verslond hij boeken over techniek, conditie opbouwen en iconische ritten van de Tour de France. Pas daarna volgde hij mijn trainingsschema. Ik stond erop dat hij dat deed om te vermijden dat zijn lichaam zou protesteren als een benzinemotor op diesel.

Zoals elke dag om acht uur werpt de gepensioneerde visser aan het waterzuiveringsstation zijn hengel uit. Kauwend op een gedoofde sigaret begroet hij me.

Tien omwentelingen van het tandwiel verder wacht Birger me op voor de resterende veertien kilometer richting ons werk. Om zijn evenwicht te bewaren, knijpt hij een deuk in de rand van een verbodsbord. Het zweet gutst vanonder zijn helm via zijn wangen naar zijn kin, het sikje een stalactiet. Hoewel je deze temperaturen

eerder verwacht bij een hittegolf in juli en niet in september, transpireert hij hevig voor iemand die om de hoek woont. Waarschijnlijk te laat vertrokken.

‘Had je vader extra zorgen nodig?’ Ik klik uit de pedalen en zet mijn zonnebril boven op mijn valhelm.

Birger schuift van het zadel en wuift slapjes mijn vraag weg. Hij laat zijn voorwiel op de grond stuiten. Zijn fiets is het model waarvan hij al lang droomde, vierduizendvijfhonderd euro, enkel voor het frame. Verbazingwekkend dat hij koos voor een gifgroen exemplaar.

‘Morgen de grote dag,’ hakkelt Birger.

Ik klik mijn schoenen weer in de pedalen en knik opgetogen. ‘Ik wil een selfie van ons gedrieën aan het gedenkteken van Simpson.’ Ik trek mezelf op gang. Mijn quadriceps testen de rekbaarheid van mijn fietsbroek.

‘Hoelang doen jullie over de Ventoux?’ vraagt Birger, betuurd als een kind dat wil weten hoelang het duurt vooraleer we onze bestemming bereiken.

Misschien vindt hij het jammer dat hij niet mee kan, hoewel hij weet waarom ik deze trip enkel met onze vader en Stan doe. Waarschijnlijk draagt hij vanochtend de ellende van zijn papa met zich mee.

‘Mij en onze vader lukt het in twee uur, Stan doet er vermoedelijk tweeënhalf over. Dankzij mijn pastarecepten stapelde hij in elk geval voldoende calorieën.’

‘En vlees,’ zegt Birger, ‘dan halen jullie het zeker.’ Hij versnelt het tempo zodat mijn voorwiel ter hoogte van zijn trappers komt.

‘Zie jij maar dat je darmen niet in bloedworsten veranderen!’ roep ik hem lacherig achterna.

‘Elke dag mijn vleesje.’ Hij blikt achterom en wrijft kordaat over zijn buik.

‘Je doet raar,’ zeg ik wanneer ik weer naast hem fiets.

We wippen over een tuinslang die van de overkant van het jaagpad naar een schip ligt.

‘Wat met jouw drie glazen wijn per dag?’ Met zijn duim duwt hij een neusgat dicht en blaast krachtig snot uit het andere.

We zwieren het Singelfietspad op. De bakfietsen met drie koters die mama’s evenwichtsorgaan testen en studenten die kleurenblind zijn voor de verkeerslichten maken het onmogelijk om verder naast elkaar te rijden.

Boven ons hobbelt een goederentrein voorbij. Het geluid van de wagons over de rails lijkt op een hartslag van iemand in rust. Tientallen containers met producten, misschien wel met een verstekeling op zoek naar een beter leven. Op een tankwagon spoot een onstabiele hand een doodshoofd en de woorden *One Earth*.

Tot we het driehoekige binnenplein van het werk opdraaien, haakt Birgers wiel in het mijne.

‘De douche zal deugd doen.’ Ik mik mijn voorwiel in de fietsgleuf naar de fietskelder.

‘Hm,’ mompelt Birger en hij dirigeert zijn lieveling de trap af zonder af te stappen. Bij elke trede krijgt het frame een schop onder de kont.

De kleedkamer is een chemisch laboratorium dat experimenteert met een kruidige deodorant, douchegel en zweet. Wanneer iemand in een van de vijf cabines een zelfverzonnen melodie fluit, gebaart een collega van Birger dat hij de muzikant wil wurgen. Birger glimlacht flauwtjes en laat zich op de bank vallen.

‘Moet je zien.’ Birgers collega diept een krant op uit zijn sporttas en slaat met de rug van zijn hand op de voorpagina. ‘Al die vluchtelingen maken na hun tochtje meteen een selfie op een strand, alsof ze met vakantie zijn.’ Hij houdt ons een foto voor van een vrouw met een hoofddoek. Ze is halverwege de twintig. Angstige ogen. Haar reddingsvest houdt nog geen mier drijvende. Met de ene hand omklemt ze een smartphone, met de andere maakt ze het vredesteek. Over de foto ernaast rept Birgers collega niet: een jongetje dat, met het gezicht naar beneden, in het zand is gestikt terwijl golfjes tegen hem aanklotsen.

Birger schokschoudert en schopt onverschillig zijn schoenen onder de bank.

‘Wat zou jij meenemen als je voor een oorlog moest vluchten?’ Ik trek mijn shirt over mijn hoofd.

De man trekt een wenkbrauw op en wil iets zeggen, maar ik ben hem voor.

‘Heel wat van die mensen hadden een job, een huis met een tuin, een auto, een televisie,’ zeg ik terwijl ik mijn shirt opvouw.

‘Ze leefden niet in het stenen tijdperk. Die smartphone is misschien het enige middel om met achtergebleven familie te communiceren.’

De man rolt de krant op en slaat ermee in de palm van zijn hand. ‘Als je vluchteling bent, dan heb je niets. Anders ben je geen vluchteling. Punt.’ Hij dreigt met de krant in mijn richting.

Ik graaf in mijn rugzak onder mijn kleren naar de handdoek en douchegeel.

‘Trouwens,’ vervolgt hij spottend, ‘zou jij ze allemaal binnenlaten?’ Hij is een hooligan die een charge van agenten probeert te trotseren na een voetbalwedstrijd. Hij schiet een stap dichterbij en tikt herhaaldelijk met zijn wijsvinger op de foto van de vrouw. Haar gezicht wordt verkreukt. ‘Crapuul, een voor een.’

Birger zit op de bank en staart naar zijn voeten. Hij verlucht zijn tenen door die van elkaar te spreiden.

Mijn gsm trilt onder mijn kleren. Zes gemiste oproepen in het voorbije halfuur. Allemaal van onze vader. Wanneer ik gebaar dat ik moet bellen, blaast Birgers collega verwaand. Met mijn rug naar hen toe beluister ik het eerste bericht dat onze vader om iets voor halfnegen achterliet.

‘Hij neemt niet op,’ zegt onze vader kortaf.

De operator stelt me monotoon voor om het bericht te bewaren, opnieuw te beluisteren, de afzender terug te bellen... Ik onderbreek haar en druk naar het volgende bericht.

Niemand spreekt. In het geruis loeit een sirene. In het laatste bericht eist onze vader dat ik me naar het huis van mijn broer moet haasten.

Ik probeer mijn vader te bellen. Na vijf keer voicemail geef ik het op. Ook Claire beantwoordt mijn oproep niet. In mijn bezwete shirt schiet ik ervandoor en versta niet wat Birger me naroept.

TUINSLANG

Driftig flikkeren de zwaailichten van de ambulance, de urgentie- en politiewagen door elkaar. De Volvo van onze vader staat voor het voortuintje van de buurvrouw. Hij wacht achter een politielint dat tussen de brievenbus en de treurwilg is gehangen. Ik spring van mijn fiets en werp hem tegen de boom. Mijn schoenen klakken als die van een bataljon infanterie. De weerloosheid in de lucht belet me om onze vader aan te kijken. Een agent knikt begripvol en gebaart dat ik achter het lint moet wachten. Met huilende sirenes arriveert een tweede combi. Twee agenten springen eruit en polsen bij hun collega's naar de situatie.

Voorbij het huis, aan de vijver die je in drie slagen overzwemt, bedekt een wit laken een lichaam. Terwijl de ene verpleegkundige de defibrillator inpakt, brengt de andere de EHBO-kist op orde. Ondertussen discussieert een lange politieagent met een arts. Die trommelt enkele keren met zijn vingertoppen op zijn linkerslaap en wijst naar het lichaam. Daarop roept de agent naar zijn collega naast ons om een looppad aan te leggen langs de haag, het poolhouse, aan de carport en ook in huis. De agent vloekt amper verstaanbaar. De verpleegkundigen volgen de instructies op om dicht langs de haag naar de straat te stappen. Met een blauw-wit lint bakent de agent een pad af tot aan het lichaam.

Voor de carport kijkt een agente op naar Stans buurman alsof hij een goeroe is. Hem herken ik aan zijn kalende hoofd en zijn

manier van staan, als in een kelder met een te laag plafond. De benen onder zijn kamerjas hebben deze zomer amper zon gezien. Hij wijst naar het lichaam en dan naar het boekje waarin de agente notities maakt. Ze zwaait met haar stylo in de richting van de vijver en vraagt iets, waarop de buurman overtuigend knikt.

Dertig meter van waar ik sta, ligt mijn broer, dood, levenloos. Het moet een grap zijn. Dadelijk verrijst hij en waggelt hij met het laken over zijn hoofd naar ons toe, hoewel dat niets voor hem zou zijn.

Met gebogen hoofd naderen de lange agent en de arts ons langs de haag. Het duurt een eeuwigheid vooraleer het grind onder hun schoenen ophoudt met knisperen. In de achtergrond houdt mijn broer zijn adem in onder het laken. Ik geef het hem na: een goed lijk. Straks peper ik hem in dat zulke fratsen niet gezond zijn voor de baby in Steffies buik.

De agent en arts stellen zich voor, vragen wie wie is en betuigen hun medeleven.

‘Stan bleef waarschijnlijk met een voet achter de tuinslang haken, viel met zijn hoofd op het fonteintje en raakte bewusteloos.’ De agent maakt zich groot en recht de schouders. ‘Brute pech dat hij met zijn gezicht vijf centimeter onder het water lag, zijn lichaam nog op het brugje. Het trieste bewijs dat je geen oceaan nodig hebt om te verdrinken. Een kwestie van een paar centimeter naar links en hij was ervan afgekomen met een stevige hoofdpijn.’ De agent sluit kort de ogen en blaast tegelijkertijd lucht uit door zijn neusgaten. ‘Het is niet duidelijk hoelang hij onder water heeft

gelegen. Rond acht uur trok de buurman het rolluik van zijn slaapkamer omhoog en belde de ambulance. Een vijftal minuten na de oproep arriveerde de urgentiearts en nam de reanimatie over. De buurman heeft blijkbaar ooit een cursus mond-op-mondbeademing en hartmassage gevolgd.’

Onze vader drukt met zijn wijsvinger op de neusbrug van zijn montuur. Hij maakt zijn lippen nat en wijst aarzelend in de richting waar zijn huis staat, waar mama is. Zijn stem stekt in zijn keel wanneer hij iets probeert te zeggen.

‘Papa?’ vraag ik.

‘Jij met je ecologische vijver.’ Hij kijkt even vernietigend als toen de partij hem de burgemeesterssjerp had ontnomen.

‘Het labo is onderweg om de nodige vaststellingen te doen,’ verduidelijkt de agent vriendelijk. ‘Al lijkt het op een ongeval, we willen niets uitsluiten. Bovendien stapt de onderzoeksrechter de plaats delict af.’

‘Plaats delict?’ Mijn stem schiet de hoogte in.

Een verpleegkundige leunt naar zijn collega en fluistert: ‘We hadden het lichaam beter niet bedekt met een laken.’

De Citroën C3 met op de zijruit een sticker *Lore & Arno aan boord* houdt met piepende remmen halt en knalt bijna op de Volvo van onze vader. Zonder het portier te sluiten, spurt Steffie de wagen uit en ondersteunt haar vier maanden ronde buikje.

‘Lore!’ Als bezeten trekt ze het lint omhoog, glipt langs de agent en schreeuwt opnieuw de naam van haar dochter. Twee

stappen verder haalt de agent haar in, luistert aandachtig naar haar en schiet samen met Steffie het huis in langs de zijdeur.

‘Is Lore in huis?’ Ik wil achter haar aan. De lange agent steekt zijn handen op.

Het rolluik op de verdieping aan de straatkant vliegt omhoog. Zonder het gordijn opzij te trekken, opent iemand het raam. De opgestoken duim stelt me enigszins gerust.

Met de handen in de zakken staart onze vader naar de grond en vermaalt met de tip van zijn schoen een paardenbloem tussen twee tegels.

De buurman komt naar ons toe. Met een ingetogen knikje groet hij ons. ‘Mijn excuses,’ zegt hij met de hand voor de mond, ‘normaal doe ik mijn rolluik veel vroeger omhoog.’

Stilzwijgend reik ik hem de hand en probeer een flauwe glimlach. Hopelijk begrijpt hij dat ik zijn inspanningen op prijs stel.

‘Als ik nog van dienst kan zijn,’ zegt hij tegen de agente. Hij wijst naar het huis naast de oprit. Het is identiek aan dat van Stan en Steffie, alleen kreeg dat van mijn broer onlangs een laagje witte verf, nieuwe ramen en een nieuw dak. De oude raamkozijnen liggen gebroken in de voortuin.

De agent begeleidt Steffie uit het huis. Met de teddybeer bedekt ze de ogen van de kleine. Lores wangen gloeien en onder haar neus bungelt een snottebel. Haar glimlach wekt de indruk dat ze blij is me te zien. Ik leg een hand op haar wang. Die voelt niet warm aan. Als ik mijn armen open, drukt ze haar hoofd tegen Steffies borst. Die wrijft liefdevol over haar rug.

‘Was Lore niet in de crèche?’ vraagt onze vader. In zijn frons past een fietsvelg.

‘Ze was ziekjes vannacht.’ Steffie zoent de haren van haar dochter. ‘Stan nam vrij om bij haar te blijven.’ Ze kijkt in de richting van mijn broer. Slaat dan haar ogen neer. ‘Hoe kan dat nu toch?’ Ze wendt haar hoofd af van Lore en probeert met haar schouder een traan te deppen.

‘Zal ik Arno van school halen?’ stel ik voor. ‘En komen jullie daarna naar ons toe? De kinderen kunnen dan spelen terwijl wij alles op een rijtje zetten.’

‘Hoe kan dat nu toch?’ Terwijl ze de vraag herhaalt, drukt ze Lore tegen zich aan. Met angstige ogen hapt de kleine naar lucht.

De volgende minuten struikelen de beelden over elkaar. Agenten stellen vast. Een bries ruist door het riet. Vader staart naar Stan. Steffie trekt aan mijn mouw.

‘Ik ga Arno liever zelf halen,’ prevelt ze. ‘Hopelijk lukt het me, samen met de zorgleerkracht, hem te vertellen wat er met zijn papa is gebeurd.’

Onze vader zal blijven tot hij de onderzoeksrechter heeft gesproken en Stan is afgevoerd. In afwachting zal hij, als het mag van de agent, de nodige paperassen bij elkaar zoeken.

‘Welke papieren heb je nodig bij een...’ Steffie bijt het woord “overlijden” stuk op haar tong.

‘Het trouwboekje, Stans identiteitskaart en eventueel een testament,’ somt onze vader zakelijk op terwijl hij telt op zijn vingers.

‘Een testament?’ vraagt Steffie. ‘Stan was amper eenendertig.’

‘We gaan een huiszoeking doen.’ De agent schenkt ons een verontschuldigende blik waarmee hij rekent op ons begrip. ‘Ik vrees dat we daarna de woning zullen moeten verzegelen. Als het mag van de onderzoeksrechter kan u,’ hij wijst naar onze vader, ‘de documenten onder onze begeleiding bij elkaar zoeken. En uiteraard ook wat speelgoed, kleding en eventuele medicatie.’

‘Wil jij wat bij elkaar zoeken?’ vraagt Steffie aan onze vader. Die knikt amper merkbaar en schopt tegen de stengel van de paardenbloem.

Met mijn hand op enkele centimeters van haar onderrug voer ik Steffie naar haar wagen. Ze snoert Lore vast in het zitje op de voorbank en aait met de rug van haar hand de wang van haar dochter. Ik reik Lore de teddybeer aan die ik haar gaf als cadeau omdat ik haar peter mocht zijn. Normaal laat ik de beer iets zeggen met een gek stemmetje.

Wanneer Steffie in de richting van de vijver kijkt, biggelt er een traan langs haar wang. ‘Hoe kan dat nu toch?’

Voor zover het haar troost biedt, druk ik haar tegen me aan.

Zoals na een familiefeestje vervolgt ieder zijn weg, maar dan zonder het zwaaien. Steffie bolt naar het einde van de doodlopende straat en draait ter hoogte van het woon-zorgcentrum terug. Ondertussen kruipt onze vader in zijn auto waar hij een telefoontje pleegt. Wanneer Steffie me passeert, steek ik kort mijn hand op. Ze reageert niet.

Voor ik vertrek, bel ik Claire. Ik strompel naar de overkant van de straat. Aan het bord met de aanvraag om het sparrenbos te verkavelen, scrol ik naar *Elskan* in mijn contacten.

‘Schat,’ zegt ze opgewekt, ‘kan ik je terugbellen? Ik ben met een klant.’

Ik kan niet reageren. Mijn stem zou breken.

‘Schat?’ Ze fluistert, zoals wanneer ze me probeert wakker te maken.

Haperend vertel ik wat er is gebeurd. Over de uitspraak van mijn vader rep ik niet.

‘Ik vraag Linda om in te springen,’ zegt ze kordaat. ‘Daarna haal ik broodjes, ook al heeft niemand honger. Voor de kinderen is er nog spaghetti van Karlientjes verjaardagsfeest.’

Mijn armspieren verslappen. De iPhone zakt weg van mijn oor. Ik gaap naar de foto van Claire en de kinderen op het display. Ze lacht de glimlach die me er normaal altijd bovenop helpt. Ik bijt even in het beschermhoesje van het toestel en breng het weer naar mijn oor. ‘Elskan?’ Het enige IJslandse woord dat ik ken, klonk nog nooit zo onzeker.

‘Jij bent ook mijn liefste,’ zegt ze. ‘We slaan ons er wel doorheen.’ Ze is een tiental kilometer bij me vandaan. Het voelt alsof ze me vastpakt.

Nadat ik de iPhone heb weggemoffeld in mijn rugzak, kruip ik op mijn fiets en bol naar onze vader in zijn Volvo. Ik wil op de zijruit tikken, maar laat het want hij hangt nog steeds aan de lijn. Ik rijd zonder meer naar huis.